

רמב"ם הלכות אבל הקדמה

הלכות אבל. יש בכללן ארבע מצות, אחת מצות עשה, ושלוש מצות לא תעשה. וזה הוא פרטן: (א) להתאבל על הקרובים ואפילו כהן מתטמא ומתאבל על הקרובים, ואין אדם מתאבל על הרוגי בית דין, ולפי זה כללתי הלכות אלו בספר זה שהן מעין קבורה ביום מיתה שהיא מצות עשה. (ב) שלא יטמא כהן גדול לקרובים. (ג) שלא יכנס עם המת באהל. (ד) שלא יטמא כהן הדיוט לנפש אדם אלא לקרובים בלבד. וביאור מצות אלו בפרקים אלו.

רמב"ם הלכות אבל פרק א

הלכה א

מצות * עשה להתאבל על הקרובים, שנאמר ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה', ואין אבילות מן התורה אלא ביום ראשון בלבד שהוא יום המיתה ויום הקבורה, אבל שאר השבעה ימים אינו דין תורה, אף על פי שנאמר בתורה ויעש לאביו אבל שבעת ימים ניתנה תורה ונתחדשה הלכה ומשה רבינו תקן להם לישראל שבעת ימי אבלות ושבעת ימי המשתה.

הלכה ב

מאימתי יתחייב אדם באבל משיסתם הגולל, אבל כל זמן שלא נקבר המת אינו אסור בדבר מן הדברים שהאבל אסור בהן, ומפני טעם זה רחץ דוד וסך כשמת הילד טרם שיקבר.

הלכה ג

הרוגי מלכות שאין מניחין אותן להקבר מאימתי מתחילין להתאבל עליהן ולספור שבעה ושלושים משיתיאשו לשאול למלך לקברן, אף על פי שלא נתיאשו מלגנוב אותן.

הלכה ד

מי שטבע בנהר או מי א שאכלתו חיה רעה משנתיאשו לבקש, מצאוהו איברים איברים אין מונין לו עד שימצא ראשו ורובו או יתיאשו מלבקש.

הלכה ה

מי שדרכן לשלוח המת למדינה אחרת לקוברו ואינם יודעים מתי יקבר מעת שיחזרו פניהן מללוותו מתחילין למנות שבעה ושלושים ומתחילין להתאבל.

הלכה ו

הנפלים אין מתאבלין עליהן וכל שלא שהה שלשים יום ב באדם הרי זה נפל, אפילו מת ביום שלשים ג אין מתאבלין עליו.

הלכה ז

ואם נודע בודאי שנולד לתשעה ד חדשים גמורים אפילו מת ביום שנולד מתאבלים עליו.

הלכה ח

בן תשעה חדשים שנולד מת ובן שמונה שמת ה אפילו לאחר שלשים, ומי שיצא מחותך או מרוסס אף על פי שכלו לו חדשיו הרי זה נפל ואין מתאבלין עליהן ולא מתעסקין עמהם. +/השגת הראב"ד/ בן תשעה חדשים וכו'. א"א זה אינו מחוור שהרי הלכה כרשב"ג דמשתהא. +

הלכה ט

כל הרוגי מלכות אף על פי שנהרגו בדין המלך והתורה נתנה לו רשות להרגן, הרי אלו מתאבלין עליהן ואין מונעין מהן כל דבר וממונם למלך ונקברין בקברי אבותיהן, אבל כל הרוגי בית דין אין מתאבלין עליהן אבל אוננין, שאין אנינות אלא בלב, ואין נקברין עם אבותיהן עד שיתאכל הבשר וממונם ליורשיהם.

הלכה י

כל הפורשין מדרכי צבור והם האנשים שפרקו עול המצות מעל צוארן ואין נכללין בכלל ישראל בעשיית המצות ובכבוד המועדות ושיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות אלא הרי הן כבני חורין לעצמן [כשאר האומות] וכן האפיקורוסין [והמומרים] והמוסרין כל אלו אין מתאבלין עליהן, אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשין לבנים ומתעטפים לבנים ואוכלים ושותים ושמחים שהרי אבדו שונאיו של הקדוש ברוך הוא, ועליהם הכתוב אומר הלא משנאיך ה' אשנא.

הלכה יא

המאבד עצמו לדעת אין מתעסקין עמו לכל דבר ואין מתאבלין עליו ואין מספידין אותו, אבל עומדין עליו בשורה ואומרין עליו ברכת אבלים וכל דבר שהוא כבוד לחיים, ואי זהו המאבד עצמו לדעת, לא שעלה לגג ונפל ומת אלא האומר הריני עולה לראש הגג, ראוהו שעלה מיד דרך כעס או שהיה מיצר ונפל ומת, הרי זה בחזקת שאבד עצמו לדעת, אבל אם ראוהו חנוק ותלוי באילן או הרוג ומושלך על גב סייפו הרי זה בחזקת כל המתים ומתעסקין עמו ואין מונעין ממנו דבר.

רמב"ם הלכות אבל פרק ד

הלכה א

מנהג ישראל במתים ובקבורה כך הוא, מאמצין עיניו של מת ואם נפתח פיו קושרין את לחייו, ופוקקין את נקביו אחר שמדיחין אותו, וסכין אותו במיני בשמים, וגוזזין שעריו, ומלבישין אותו תכריכין תפורין בחוט של פשתן לבנים, ולא יהיו דמיהן יקרים, ונהגו חכמים בסודר שוה זוז שלא לבייש את מי שאין לו, ומכסין פני המת שלא לבייש את העניים שפניהם מושחרין ברעב.

הלכה ב

ואסור לקבור בתכריכין של משי ובגדים המוזהבין הרקומין אפילו לנשיא שבישראל, שזהו גסות הרוח והשחתה ומעשה עכו"ם, וסובלין את המת על הכתף עד בית הקברות.

הלכה ג

ונושאי המטה אסורין בנעילת הסנדל שמא תפסק רצועה מסנדלו של אחד מהן ונמצא מתעכב מן המצוה.

הלכה ד

וחופרין בעפר מערות ועושין כוך בצד המערה וקוברין אותו בו ופניו למעלה, ומחזירין העפר והאבנים עליו, ויש להן לקבור בארון של עץ, והמלוין אותו אומרין לו לך בשלום שנאמר ואתה תבוא אל אבותיך בשלום, ומציינין את כל בית הקברות ובונין נפש על הקבר, והצדיקים אין בונים להם נפש על קברותיהם שדבריהם הם זכרונם, ולא יפנה אדם לבקר הקברות.